Ч. 17. Львів, четвер 9 марта 1922. Почтову належність оплачено гуртом. Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 700 М.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 75 марок, Чехословаччині 25 корон ч., Болгарії 50 левів, Румунії 50 леї, Австрії 1400 корон. Зміна адреси 50 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ:
Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення“ 40 М., в „Надісланім“, в „Оповістках“ і некрольоги 60 М. Між новинками і в редакційній части 100 М. За дрібні оголошення 12 М від слова; товстим друком подвійно. В неділі і свята 50 процент дорозче.

Виходить о годині 7. рано.

Один прим. 30 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Львів, 8. марта 1922.

Нова стріча. Остання стріча нового французького премієра п. Поанкаре з Льойдом Джорджом принесла деяке облегчення міжнародньої ситуації. Премієри обох головних держав мабуть зліквідували конфлікт, що зайшов з уступленням попереднього французького правительства Бріяна та загрожував відбуттю конференції в Генуї.

Метода нового французького уряду має на меті наперед прояснити і вирівнати спірні точки, щоби опісля на міжнародній конференції в Генуї не стрінутися з несподіванками. Отсе дотикається в першім ряді повоєнних мирових договорів, заключених з Францією, яких не мала би нарушити конференція в Генуї, та з тої самої рації не має отся конференція вирішувати також про инші мирові договори.

Та за Францією виступила також Польща зі своїм застереженням, що вона ніяк не погоджується на зміну рижського договору, коментуючи фальшиво, мов би вона сим договором набула право до Східної Галичини. Але рижський договір тут ні при чім, бож ані Радянська Україна, ані Совітська Росія не зрікалися Східної Галичини на користь Польщі, та не могли зрікатися, бож вони її не мали, а навпаки заявилися, що Східній Галичині належиться державна незалежність згідно з волею населення.

Права до Східної Галичини набули великі держави Антанти як побідники, розділюючи давну австро-угорську монархію і тим правом позволили Польщі завести там тимчасову військову управу.

Тому Східна Галичина була і є поза границями Радянської України і Совітської Росії, та про її долю мають право вирішувати великі держави Антанти, що признав на Союзі Народів в Женеві навіть делєгат Польщі при нагоді рішення Збору Союза Народів з 27. вересня 1921, і не мав навіть лиця покликуватися на права Польщі до Східної Галичини з якогонебудь титулу, хочби з мнимого права рижського договору.

Колиж при нагоді останньої стрічі порозумілися оба премієри головних держав Антанти, що їх мирові договори не мають бути нарушені генуенською конференцією, — то мабуть вони також порозумілися й про те, що ті договори годиться як слід перевести в діло. До таких, обнятих мировими договорами (Сан-Жермен і Севр) не вирішених справ належить безперечно державна справа Східної Галичини. Отся територія, найбільше знищена світовою війною, не може відбудуватися, бо

Великі держави Антанти скликують міжнародню конференцію для економічної відбудови Европи а

Чиж можливе є, щоби отся справа не виступила в дійснім світлі на міжнародній конференції в Генуї?!

Маємо підставу твердити, що такого поступку польської управи, не попирають і не будуть попирати ні Франція ні Англія, та що вже згадана стріча обох премієрів мусіла дати їм нагоду: роздумати способи, щоби покласти конець

Коли має дійсно наступити економічна відбудова і трівкий дійсний мир між народами Европи, то до сього є послідовно неминуче, щоби галицька земля виконала своє право самоозначення. Тоді і лиш тоді вона увільнена від ненормальних умов, зможе нетільки сама відбудуватись економічно, але й иншим народам простягнути помічну руку.

Причинок до історії Ставропигійського Інститута.

Ставропигійський Інститут при Успенській (т. зв. волоській) церкві у Львові, давнійше Ставропигійське Брацтво, є корпорацією, що своє правне істнування опирає не на постановах австр. закона про товариства з 1867 р., а в минулому на основі окремих привілеїв антіохійського і царгородського патріярхів, затверджених пізніще по приняттю Ставропигією унії з римським престолом, і на основі грамот польських королів, що їх опісля затвердили австрійські цісарі Иосиф II. і Франц II. Ставр. Брацтво у Львові повстало на підставі дозволу антіохійського патріярха Йоакима з 1. січня 1586 р., затвердженого опісля царгородським патріярхом Єремією рішенням з дня 1. грудня 1587 і 3 падолиста 1589 та ще одним додатковим рішенням цьогож патріярха з 1593, що признало Брацтву привілеї Ставропигії. Ці патріярші рішення затвердили польські королі Жигмонт III. грамотою з 15. жовтня 1592, Володислав IV. 10. жовтня 1634. Такі затверджуючі грамоти появлялися опісля часто, останній раз королівською грамотою Станислава Августа з 26 грудня 1766 р.

Прихильно поставилися до Ставропигійського Брацтва і австрійські цісарі, затверджуючи його статути і привілеї. І так надвірним декретом ціс. Йосифа II. з 2. жовтня 1788 признано Ставропигійському Брацтву назву Ставропигійський Інститут, що потверджено надвірним декретом ціс. Франца II. з 16. лютого 1793. Оба ці декрети є основою теперішнього правного істнування львівської Ставропигії, що істнує безперервно 336 літ.

Статути Ставр. Інституту у Львові повстали на підставі статутів давнійшого Ставр. Братства, фундаційних грамот і довголітньої практики, зібраної в окремій книзі т. зв. Альбом, яку в 1915 р. вивезено до Росії. Сі правила зібрано в систематичну цілість у формі параґрафованих статутів, що їх принято на загальних зборах 30. грудня 1911, 3. січня 1912, 24. січня 1912 і 21. лютого 1912 під заг. „Устав Ставропигійського Інституту у Львові“. Він обовязує досі.

Як відомо, Ставропигія стала москвофільською твердинею. Принимано тільки москвофілів. Останній список членів з 1914 р. виказує 60 імен, в тім тільки трьох Українців (Юліяна Романчука, пок. Олександра Борковського і проф. д-ра Петра Стебельського), принятих ще в 60-ти роках мин. стол. Зрештою, сама москвофільська „сметанка“.

Управа була все очевидно в москвофільських руках. Останній раз вибрано москвофільську управу на загальних зборах в Томину неділю дня 11. квітня 1915 р. в часі російської окупації. Тоді вибрано: сеніором І. Цибика, заступниками сеніора Н. Сивуляка і Н. Третяка (теперішнього польського комісаря), членами управи: д-ра Б. Глушкевича, В. Клосевича, С. Куровецького, д-ра В. Лаголу, д-ра І. Літинського, В. Лєля, Ю. Луцика, В. Паславського, А. Сивуляка, К. Тиховського, І. Цьороха і д-ра Ю. Яворського, вкінці членами контрольної комісії: О. Волинського, Г. Малеца і І. Липецького). На цих загальних зборах принято одноголосно внесення д-ра Вол. Дудикевича в справі переходу на православя, котре звучить: „поручити нововибраному совітови оцінити зараз історичну ролю Ставропигійського Інституту як оборонця православя і по змозі скоро скликати загальні збори членів, щоби видати відповідне рішення в тім питанню. Вкінці рішено вислати тоді від загальних зборів за посередництвом ґенерал-майора Половцева чолобитну телєграму до царя, на котру всім членам Ставропигії прийшла „височайшая благодарность“.

Але вертаймо до 1914 р.

Заістнування воєнного стану між Австро Угорщиною і Росією з початком серпня 1914 р. спричинило це, що цивільні адміністраційні австрійські власти (в дійсности польські) на домагання військових кругів приноровили систему репресій супроти наших москвофілів, які стояли явно по російській стороні. Найвиднійші москвофільські провідники як д-р Дудикевич, д-р М. Глушкевич, д-р Алексевич, Бендасюк і багато инших знаючи від російського ґенерального конзуля у Львові, що заноситься на війну, заздалегідь виїхали до Росії. Инших, що остали в краю, — і то не всіх — заарештували австрійські власти і вивезли на захід, при чому заарештовано чимало Українців, з якими Поляки під замітом державної зради хотіли зробити остаточний порахунок. Засистовано тоді діяльність головних москвофільських товариств як Общество ім. Мих. Качковського, Народний Дім то що і іменовано комісарів до заряду їхнього майна.

Комісарем нпр. Народнього Дому іменовано поліційного радника п. Адама Смулку і він вивіз з собою до Ґрацу всі цінности Народнього Дому та вратував їх перед загладою.

Ставропигійського Інститута тоді цілковито не чіпали. На місці остала більшість його управи і очевидно все ненарушене майно. Власти виходили з цього заложення, що не мають права мішатися до внутрішних справ Ставропигії, бо це є корпорація на окремих правах, а не товариство основане на підставі закона про товариства з 15 падолиста 1867 р. і тому державна адміністрація не має права припинювати діяльности цеї корпорації. Цей лібералізм австрійських властей дозволив москвофілам продовжувати безперервно діяльність Ставропигії аж до червня 1915 р.

Вибрана дня 11 квітня 1915 р. Старшина Ставропигії урядувала недовго. Перед приходом Австрійців до Львова 22 червня 1915 р. рішила вона виїхати в комплеті до Росії. Зі старшиною виїхали і инші члени (за винятком кількох стариків) та забрали з собою всі цінні папери, щадничі книжочки, готівку, історичні документи і музей, з яких багато до нас вже більше не верне. Домівка Ставропигії опустошіла. Остали тільки сторожі. Грозила затрата і цих решток майна, що їх москвофіли не вивезли до Ростова над Доном.

Такий стан застали австрійські власти. Безпосередно по заняттю Львова Австрійцями, тодішний надкомісар поліції п. Адам Смулка — як мені опісля сам розказував — пішов з власної ініціятиви оглянути Ставропигію, а побачивши, що нема ніякого заряду і грозить небезпека повної утрати решток майна (друкарні, переплетні і книгарні), бо військовість хотіла там все зареквірувати, здав про це рапорт директорови поліції. Останній доручив тоді п. Смулці занятися тимчасово збереженням майна Ставропигії і віднісся по дальші інструкції до вищих властей.

По моїм повороті до Львова 7. вересня 1915 р. звернувся до мене п. Смулка, що був рівночасно правительственним комісарем Інституту Народній Дім у Львові. щоби

а як адвокат занявся юридичними справами так Народного Дому як і Ставропигії, бо сам обтяжений службою не має на це часу, а тут треба вести ріжні процеси, виготовляти ріжні акти і т. д.

В цей спосіб став я ближче справ Ставропигії. П. Смулка виготовив рапорт про потребу управильнення справ Ставропигії в тому напрямку, що належить приняти нових членів, бо з 60 членів остало в краю всего 14, а до самої управи треба 18 членів і нема з кого зложити управи. Справою занялася також Українська Парляментарна Репрезентація і представила її у центральних властей та у намісника Колярда, котрий іменував п. Смулку тимчасовим комісарем Ставропигії.

З кінцем року 1915 прийшло рішення намісництва в порозумінню з центральними властями з інструкцією для п. Смулки (розпорядок президії галицького намісництва з 14. грудня 1915 ч. 36.744/през.), якому доручено перевести тимчасові вписи нових членів, по переведенню яких мав зарядити скликання загальних зборів в ціли вибору старшини Ставропигійського Брацтва.

Виготовлено остаточно листу нових членів, між якими були найповажнійші репрезентанти нашого громадянства з усіх верств (кромі духовних, бо ні по дотеперішній традиції не були членами) і виконуючи постанову статутів Ставроп. Брацтва, зажадано підписання роти приречення, яку в статутовім тексті на окремому аркуші вручено кождому новому членови. Усталено також термін і порядок для загальних зборів на 2. лютого 1916 р. З і с т а р и х ч л е н і в н е в и ч е р к н е н о н і к о г о, а п р о ж и в а ю ч и х в к р а ю д а в н и х ч л е н і в п о в і д о м л е н о о к р е м и м и з а п р о ш е н н я м и з а п о с в і д к о ю н а з а г а л ь н і з б о р и. Ми старалися придержуватися всіх формальностей і їх виконати.

На загальних зборах в салі Ставропигійського Інституту дня 2. лютого 1916, в яких взяло участь 75 членів (між ними і деякі старі москвофіли, пок. Апольон Ничай, адвокат д-р Шараневич) принято себе взаїмно в члени, а п. Смулка передав інститутське добро в руки нової управи. Тоді вибрано: сеніором покійного Григорія Кузьму, заступниками сеніора Юліяна Січинського і покійного Івана Кивелюка, членами старшини: д-ра Степана Барана, Олександра Барвінського, д-ра Сидора Голубовича, Сидора Громницького, Олександра Кмицикевича, д-ра Олександра Кульчицького, д-ра Костя Левицького, покійного д-ра Евгена Озаркевича, покійного Сидора Мидловського, Михайла Стефанівського, Льва Шеховича і д-ра Василя Щурата, а до контрольної комісії: Кароля Бандрівського, Григорія Пежанського і Омеляна Саєвича.

Від тоді (від 2. лютого 1916 р.) аж до памятного дня 25. лютого 1922 р. управа нашої найстаршої культурної інституції знаходилася в українських руках і давня наша традиція, яку загирила москвофільська мертвеччина, зачала на ново відживати. Тут згадаю, що по короткому сеніораті пок. Кузьми, був сеніором Лев Шехович, а від 1917 р. теперішній сеніор д-р Степан Федак.

Стара національна твердиня з ласки польської влади перейшла знову в руки москвофілів.

Д-р Степан Баран.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

Українські справи.

Жиди за самостійністю України.

Учасник зїзду українських парляментаріїв, — член жидівської „Фолькспартай", в розмові із співробітником „Русспресса" заявив ось що: „Большевизм і український рух в економічнім змислі погубили еврейство на Україні. Кромі цього революційна боротьба супроважалась погромами, від яких Жиди жорстоко страждали. Мимо цього не менче поміж Жидами, в першій мірі серед простого народу дуже сильне змагання за незалежною Україною. Очевидно, це змагання проявляється слабшим серед жидівської інтелігенції, яка виросла й виховалась під впливом російської культури.

„Коли перед українськими Жидами поставити ділємму: совітська Росія, або Українська Народня Республика, то впевняю вас, що не глядячи на страх перед погромами, подавляюча більшість жидівського народу заявилась би за Українською Народною Республикою.

„Ви предкладаєте поставити ділємму инакше: Небольшевицька Росія, або Українська Народня Республика? Но також і в тім випадку не менше як 60 проц. Жидів заявилось би за незалежною Україною".

Справа границь Підкарпатської України.

Ужгородська „Свобода" доносить, що границі Підкарпатської України і Словаччини були недавно предметом нарад на раді міністрів у Празі. Предсідник ради д-р Бенеш заявив, що справа границь Підкарпатської України і Словаччини є „виключно справою чехословацької републики й буде вирішена радою міністрів як внутрішньо-адміністративне питання". Для скоршого полагодження справ Підкарпатської України буде сотворена нова парляментарна комісія.

Велика Україна.

З Херсонського кладовища.

„Красный Николаевъ" пише ось що про положення на Херсонщині: Херсон представляє собою кладовище. Люде вмирають десятками і сотками. Скількости померших ніхто не знає, бо ніхто цим не інтересується. Лікарі жалуються на зменшення практики, но це не значить, що люде перестали хорувати; вони вмирають, а лікарів кличуть щойно тоді, коли треба сконстатувати смерть. На християнськім і еврейськім кладовищах Херсона лежать гори непогребаних трупів. Їх немає кому похоронити й тому тепер повстало питання про організацію загального обовязку для копання братських могил.

Нагородження одеської Ч. К.

Одеські „Ізвестія" доносять, що городська рада на повнім засіданню рішила нагородити одеську міську Ч. К. ордером „красного знамени" за особливі заслуги перед пролетарською революцією. (Рпр).

Німецькі робітники в Одесі.

Як пишуть одеські „Ізвестія", в Одесу прибули з Москви німецькі робітники, котрі займуть всі вищі становища в пристані. Одеський внішторг зажадав від Німців-кольоністів одеського повіту видачі їхніх чеків на німецькі банки на кілька десяток міліонів німецьких марок. Внішторг обіцяв кольоністам заплатити за ці чеки мануфактурою.

Направа пристаней.

„Вісти" доносять, що управа чорноморських пристаней одержала від комісаріяту народнього господарства матеріял, потрібний до віднови й направи пристаней. Кошти направи має покрити радянський уряд.

Італійський голос про Польщу.

В півтора року після видання відомого твору Кінса (Keynes) „Економічні наслідки мирового договору" появилася подібна до нього книжка бувшого президента міністрів (і правдоподібно одного з будучих президентів міністрів) Італії — Франческа Нітті п. н. „Е в р о п а б е з м и р а".*)

До причин, чому Европа після заключення мирових договорів не має мира, зачисляє Нітті Польщу. Виказує він се ось так:

Ціла система версайльського договору основується на хибній політиці щодо Польщі. Польщу не відтворено як благородну манifестацію національних прав, не повстала етнографічна Польща, а велика держава, що в тім виді, в якім тепер являється, не може довго істнувати, бо є там не тільки сильні чужі меншости, але цілий збір народів, які не можуть разом жити. Польща, що має досить біди з жидівським населенням, не є о силі засимілювати Німців, Москалів та Українців, яких версайльський договір несправедливо приділив до неї всупереч заявам Вільсона.

І так після зусиль остоятися перед большевицькими військами з помічю антанти, Польща находиться тепер в постійній анархії; вона консумує, а не продукує; платить фантастичні суми на видатки, а не вміє упорядкувати своїх доходів. Ніякий край на світі не надуживав так паперової валюти, як вона. Польща не вуміла зорганізувати своєї продукції, а хоче наладжувати продукцію сусідних країв. Весь версайльський договір основується на сильній і спосібній до життя Польщі. Розоружена Німеччина, що не може получитися з такоюж розоруженою німецькою Австрією, має бути під військовою контролею Франції, Бельгії на заході й Польщі на сході. Польща тим, що віддідлює Німеччину від Росії і забирає

*) Francesco Nitti: „Europa senza pace", Firenze K. Bemporade e Figlio, Editori 8° стор. 252.

ИОГАН ҐОТЛІБ ФІХТЕ. 17)

Промови до німецького народу.

Переклав **М. ЄВШАН.**

ТРЕТЯ ПРОМОВА.

(Продовження.)

Перша форма свідомости, що насамперед розвивається що до часу, се форма неясного почування. В тім почуванню віднаходимо найзвичайнійше і з правила основиний нахил любови одиниці до самої себе, а саме виявляється в тім неяснім почуванню та індівідуальність передовсім як щось, що хоче жити і почувати себе добре. Звідси родиться змислове самолюбство, як основа та розвоєва сила такого життя, в сій його переходовій стадії його первістнього основного нахилу. Як довго чоловік так себе розуміє, так довго він мусить ділати самолюбно і не може инакше ділати; і в безперестанній змінчивости його життя те самолюбство остається одиноким незмінчивим, все тим самим, певним. Як надзвичайний виїмок від правила може те неясне почування перескочити особисте я і опанувати основний нахил, стати бажанням неясно відчутого иншого ладу річей. Звідси бере початок життя докладно нами на иншому місці описане, вище понад самолюбство, кермоване ідеями, вправді неясними, але все таки ідеями, життя, в якому розум панує. як інстинкт, те опановання основного нахилу, взагалі лише в неяснім почуванню, є основною прикметою першої кляси людей, образованих не при помочі виховання, але завдяки самим собі, котра то кляса знов ділиться на два роди відмінні від себе на незрозумілій, для людської штуки зовсім недоступній основі.

Друга основна форма свідомости, яка з правила розвивається не сама собою, а мусить бути плекана старанно в громаді, — се ясне пізнання. Коли би основний нахил людства був відкритий в тім елементі, то се була би друга, від першої наскрізь відмінна кляса людей. Таке пізнання, замикаюче в собі саму основну любов, не полишає нас, подібно як се робить друге пізнання, холодними та безучастними, предмет його ми любимо понад все бо лише той предмет є толкованням і виявленням нашої первістної любови. Инше пізнання дає нам предмети чужі, і вони остаються для нас чужими та байдужними; се пізнання має своїм предметом самого пізнаючого і його любов і його він любить. Помимо того, що в основі обох кляс лежить та сама первісна і лише в иншій формі виявлена любов, то все таки, помимувши се, можна сказати, що там людина кермується неясним почуванням, тут, ясним пізнанням.

Щоби таке ясне пізнання могло стати безпосередним життєвим стимулом, на який можна би напевно рахувати, се, залежить, як сказано, від того, чи в тому пізнанню обявляється правдива і дійсна любов чоловіка; і він мусить собі безпосередно вияснити сю справу і рівночасно з вияснениям збудити в собі почуття тої любови та відчути її; отже аби ніколи не зродилося в ньому пізнання, яке не було би рівночасно любовю, бо в противнім випадку всіх оставав би зимним і аби ніколи не зродилася любов, яка не була би рівночасно пізнанням, бо в противнім випадку його нахил став би темлим почуванням; треба отже, аби з кождим кроком його образовання був образований цілий чоловік. Людина, образована так при помочі виховання, як неділима цілість, остане такою й на далі, і всяке пізнання стане для неї життєвим трибом.

2. Ставляючи таким чином ясне пізнання замісць неясного почування на перше місце і кладучи його в основу і за вихідну точку життя, поминається зовсім самолюбство і нераз допускається до дальшого його розвою. Бо лише в неясних почуваннях людина відчуває потребу роскоші та боїться болю, а зовсім не в ясних поняттях, які роблять її членом морального ладу, і любов до того ладу запалюється та розвивається рівночасно з розвоєм понять. З самолюбством те виховання не має нічого спільного, ясністю вбиваючи його неясне почування; воно не веде з ним боротьби, ані не причиняється до його розвою, воно просто не знає нічого про нього. На випадок, що те пожадання мало би таки пізнійше пробудитися то воно застало би серце переняте вищою любовю, яка не дала би йому побіч себе остатися

(Продовження буде.)

Німеччині територію, звану коридором Данціґа, забирає їй всяку можність експансії і розвитку на сході.

Польщу подумано як велику державу. Не уконституовано національної польської держави, а створено мілітарну Польщу, якої головним завданням є дезорганізувати Німеччину.

Польща, що вийшла чудом з війни (ніхто не міг передбачити рівночасного упадку осередніх держав і російської імперії), не повстала дорогою завзятих змагань, але в непередвиджений спосіб. Се була, скажім, справедлива нагорода за довге мучеництво польського народу. Границі Польщі сягали колись по Балтійське море на півночі, по Карпати і Дністер на полудні, майже по Смоленськ на сході, по Бранденбург і Помор'є на заході.

Нові патріоти мріють про безмежну Польщу, про давню історичну Польщу, бажають вступити на простори землі України й запанувати над ними.

Легко передбачити, що большевицька деґенерація скінчиться скорше чи пізнійше і Росія віджиє; Німеччина на перекір усім старанням розділити її і зломати єдність, стане за 30 або 40 років найсильнійшою етнічною одиницею континентальної Европи. А що станеться тоді з Польщею, яка має претенсії ділити такі два народи, що виявляють чисельно (й будуть виявляти також на инших областях) найбільші сили европейського континенту?

В багатьох умах Франції живе стара ідея Наполеона І., який дивився на цілу европейську політику з хибного становища, а саме зі становища постійної гегемонії Франції в Европі, хоча постійні гегемонії народів в Европі більш не є можливі. У гіркій самоті на острові св. Олени признав Наполеон, що у своїму життю зробив три великі похибки: 1. не створив могучої Польщі, сього ключа до европейської будівлі, 2. не розгромив Пруссії та 3. помилився щодо Росії. А вся його праця мала метою віддати державне життя Европи під контролю Франції і мусіла силою конечности розбитись об дійсність, яка не допускає того, щоб одна нація ставила себе вище понад усі инші у вільній і поступовій Европі.

Єгипетське питання.

Одним з найважливійших для Англії питань під теперішний мент, є безперечно, неполагоджена досі квестія Єгипту. Справа усталення правно політичного стану цего краю була вже від давна пекучим питанням, яке намагалося як найскорійшої розвязки.

Як відомо політичне положення Єгипту було все неясне і неприродне. Номінальний протекторат лежав в руках Туреччини, вищою адміністрацією керували Англійці, при чому край цей мав свойого султана тузем'ця, який стояв на чолі державного правління.

Мимо того тройкого анормального політичного укладу був Єгипет до війни краєм, який находився в блискучому матеріяльному положенню і міг бути сміло зачислений до ряду найбогатших і найбільш цвітучих країв світа.

Через вмілу внутрішню політику зуміли Англійці позискати для себе симпатії широких шарів населення, головно селян феллягів, через знесення примусової безплатної праці і реформу старої, часто не справедливої, податкової системи. Каналізація і наводнення піскових полос закінчили тріюмф Англії. Населення було в перезважаючій скількости по її стороні.

Невдоволеними осталися лише круги єгипетської інтеліґенції і свідомого міщанства. Вони бачили збогачування чужинців, бачили як адміністрація пе еходила чимраз то більше в руки Англійців, а вони самі тратили з кождим днем авторітет і впливи у населення.

Це все витворило згодом невиносиму атмосферу і треба було лише нагоди, щоби наступила експльозія.

Та нагода лучилася з вибухом світової війни.

Силою конечности став тоді Єгипет операційною базою експедиційного англійського корпуса на значенок на Сальоніки і Палестину.

Зачалися реквізиції мулів і верблюдів, довгі постої військових відділів винищували край, а населення зачало бути чим раз то більше невдоволене. Мешканці терпіли морально і матеріяльно. Припинення, через морські бльокади, торговельного обороту спричинили упадок продукції і промислову стаґнацію краю. Це все було причиною великого повстання, яке вибухло в рр. 1919—20 на цілому терені Єгипту.

Англія, хотячи удержати при собі цей край, пішла тоді на уступки.

З Льондону десигновано льорда Мільнерса з повновластю увійти в переговори з лідерами політичних єгипетських партій і для висондування на місці причин невдоволення у населення.

Мільнер прибув до Єгипту саме в гарячий час і скоро побачив, що розвязка англійсько - єгипетського спору може бути полагодана на шляху, на який кінець кінців зійшла Англія в справі ірляндській. Тому запрошує Заглюля пашу до Льондону, тут складає спільно з ним слідуючий акт, названий „рапортом Мільнера":

1) Єгипет признається незалежною, суверенною державою у тісній звязи з Великою Британією. Має свою власну адміністрацію, в якої будуть постепенно уступати англійські урядники, роблячи місце туземцям.

2) Єгипет удержує власного дипльоматичного і консулярного заступника при урядах чужих держав. Де не булоб єгипетського заступника, там перейймає його обовязки на себе англійський заступник.

3) Англія має обороновати Єгипет у випадку війни з другими державами.

4) Окупаційне військо має бути стягнене. Англія має право удержувати на території Єгипту тільки один відділ для охорони получення зі Сходом. Відділ цей не має мати назви ані окупаційної армії, ані контрольного відділу.

5) Єгипет не може заключати ніякого договору з чужими державами, які булиб шкідливі інтересам Англії і не можуть вести ніякої війни без попереднього порозуміння з Англією.

6) У випадку війни між Англією і другою державою має Єгипет приступити з кождою можливою підмогою.

7) Англія береже інтересів всіх чужих націй на терені Єгипту.

Річ ясна, що вище згаданий акт прийняла публична опінія в Єгипті з одушевленням.

На жаль, мало це однак бути тільки актом, якого Англія не зреалізувала.

Закінчилася світова війна, все вернуло до старого і Англія стала різними концесіями зєднати собі знов населення. „Рапорт Мільнера" зложено ad acta — єгипетські націоналісти лишилися осторонь. Але тут Англія зробила помилку.

Не числилася зі зростом єгипетського націоналістичного руху і довела до нових заворушень.

Оголошено бойкот англійських товарів, поведено широку протианглійську агітацію в цілому краю.

Тепер Англія хоче направити помилку. Зачинаються знов уклади, творення всеріжних проєктів.

Як діло дальше уложиться — побачимо.

Присилайте складки на пресовий фонд на кн. ч. 30.000 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

„Schöne Seelen finden sich".

У похоронному обряді бл. п. Кивелюка не взяли участи колишні його товариші праці Поляки з б. краєвого виділу, галицького сойму та судейських кругів. Солідарно збойкотували по смерти великого Мученика і Борця за волю і долю свойого народа. Та і кріпко ненавиділи його за життя, коли із численних товаришів-Поляків б. соймових послів ріжних партій, членів та урядників б. краєвого виділу і суддів не знайшовся буквально ні один у похоронному поході. За те бачили ми в часі походу одного із недавно Покійникови підчинених урядовців на Валах, що стояв на хіднику і байдужно приглядався походови. Дивився як на цікаве для нього видовище.

При переході попри соймовий будинок, де Покійник довгі літа працював, мури будинку німо гляділи на жалібний похід. Не звисали з його даху жалібні стяги, не озвалося з них пращальне слово. Із польських святинь, попри котрі похід переходив, не гомоніли пращальні звуки дзвонів, як це є у звичаю, за те у слід за походом неслися слова „культурнійшої" частини львівських горожан, як: „похуд караїмуф", „єдного кабана бендзє мнєй" і т. и.

Цікаве було поведення війська. Військові відділи і поодинокі вояки чи офіцири при стрічі з похороном віддавали належну пошану тлінним останкам Мученика. Лише на горішньому Личакові при військових казарнях гурток вояків заняв хідник і голосно дивувався, що у Львові є „так дужо караїмуф", а один хоробрий воїн виявив думку, що „єден машинови карабін на ніх би вистарчил".

Слідом польської братії пішли наказні польські комісарі Ставропигійського Інститута, пани Третяк, Луцик і Лагола. Вони також демонстративно усунулися від участи в похоронах, хоча були в світ час про смерть бл. п. Кивелюка, члена Ставропигійського Інституту повідомлені. Ці славні мужі не видали посмертних оповісток, не виставили жалібного стягу на мурах Ставропигії, ба що більше, не дозволили в часі переходу жалібного походу по при церкву, ударити в дзвони. А чейже до цього ця тимчасова управа Ставропигії була обовязана, бо покійний Кивелюк був не тільки одним із найвизначнійших членів Ставропигійського Братства, але й одним із найкращих синів українського народу і вірним сином українсько-католицької церкви. Чи боялися пани комісарі утратити воєвідську ласку? А може вважали, що по думці неправосильного воєвідського указу Покійник перестав бути членом Братства? Алеж навіть в тому случаю належало при переході похоронного походу попри церкву, принайменше передзвонити, як звичайно буває при наших таких похоронних походах навіть цілком звичайного громадянина.

Польща.

На передодні коаліційного кабінету.

Львівська „Хвіля" доносить з Варшави: „Вже перед кількома тижнями кружляли в польському соймі чутки, що Вітос вибуває довірочні балачки з Ґломбінським. Говорено, що ці балачки мають на цілі усталенне умов, на яких могло би дійти до утворення уряду, обіймаючого праве крило і центр польського сойму з Пястівцями включно. Між тим стала актуальною виленська справа і кулуарні чутки притихли. Були й такі, що припускали, що Пястівці не добили торгу з ендеками.

Одначе виявляється, що ті інформації були неточні. Виленська делеґація рішила удержатися на свойому негативному становищі супроти „акту злуки" проєктованого кабінетом Поніковского.

Тоді Вітос промовив на конвенті сеніорів і запропонував „утворення стисло коаліційного кабінету", який найшов би поперте усіх соймових партій. За Вітосом зазвилися — Ґломбіньскі, Дубановіч, Черв'явскі, Войдулиньскі, Федеровіч, Россет і Матакевіч. Піднесений настрій охолов щойно по заяві Барлицкого (П. П. С.) і Возьніцкого (Визволенє), які сказали, що їх клюби не приступлять до коаліції, а Хондзиньскі (Н. П. Р.) додав, що його фракція узалежнює своє становище від програми коаліційного кабінету". Для реалізації пляну утворення центролівого кабінету, опертого на т. зв. „малій коаліції" відложено конвент сеніорів до втірка на 12. год. в пол.

В кругах польського сойму обчислюють, що на випадок реалізації помислу „малої соймової коаліції" центро-правичний кабінет мав би до диспозиції 296 голосів проти 112 голосів опозиції.

„Субординація" польського ґенерала.

На мурах Варшави появилися червоно білі плякати з відозвою підписаною генералом Галлером на тему то о, що голос виленських Поляків не може бути сфальшований з зміною виленського „сойму" зміне а. Відозва закликає уряд, щоби вже від дня 17. марта ц. р. впровадив в життя конституцію та щоби протиставився замірам, що ведуть до знівечення її. Крім цього домагається відозва переведення виборів до польського сойму і сенату. Відозва, яку публика приняла зовсім байдуже, викликала здивовання, що

...щось в тому роді може здобутися в Польщі... ґенерал, який остає в діяльній службі.

Польські соціялісти рішили внести на першім соймовім засіданню інтерпеляцію в справі скандального поступку ген. Галлєра, який дискредитує Польщу перед цілим світом.

Совітська Росія.

Большевицька преса про умови антанти.

Большевицька преса займається живо умовами антанти в справі визнання совітів. „Правда констатує в тім напрямі побіду Льойда Джорджа і пише, що нові домагання антанти що до Росії лищають ґенуенську конференцію всякого значіння. Росія — пише „Правда" — ніколи не згодиться на ці умови, які хочуть їй накинути капіталістичні держави. Вкінці думає „Правда" — від цього потерпить сама Англія.

„Ізвєстія" підкреслюють, що донесення про намір піддати Росію під 6-місячний дослід до її визнання державами антанти, являються не більше як пробним бальоном. Росія ніколи не згодиться на систему капітуляції і совітський уряд з цього становища не зійде. Проєкт, оголошений у французькій пресі і приписаний Льойдови Джорджови для Росії рішучо неможливий до приняття і цей проєкт може ґенуенську конференцію вчинити злишною.

„Правда" проти бульонської конференції.

„Правда" твердить, що порозуміння, до якого прийшло в Бульонь з Льойдом Джорджом і Пуанкаре, звернене проти Росії. „Установлено єдиний фронт проти Росії — сказано там — одначе ми можемо бути спокійні, що побіда в кінець кінців останеться за нами".

Можливість походу проти большевиків.

В „Ізвєстіях" читаємо: „Політична рівновага знову втрачена. Совітська Росія не може бути певна що до збереження мира. Антанта висуває до неї постійно нові претенсії і війна невиключена. Збирають свої сили монархісти, останки армії Врангля групуються на Балкані, Румунія тримає в резерві Махна, а Польща Петлюрівців і Савінковців. „Білі" ведуть скріплену агітацію у Фінляндії, меркулівці працюють на Далекім Сході, кадети закликають до нової війни з Росією, а ес-ери лучаться з „контр революціонерами".

Червоні війська під Владивостоком.

З Москви на основі офіціяльних совітських звідомлень з Чіти доносять, що червоні відділи находяться на 150 верст від Владивостоку.

Епідемія тифу в Москві.

Совітські часописи стверджують, що в Москві поширилася сильно епідемія сипного і черевного тифу.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Пересторога польського правительства.

Варшава. (ПАТ). Нині о год. 1 поп. зголосилися до міністра загр. справ Скірмунта посли: італійський Томасіні, французький Панафіє й англійський Мек Миллер, щоби іменем своїх правительств перестерегти польське правительство, що затвердження соймом річипосполитої простої анексії виленської землі (un anexion pure et simple) викличе як найгірше враження (un effet deplorable). Скірмунт прийняв цю заяву до відома з цим, що закомунікує її відповідним чинникам.

Кріза в Польщі триває дальше.

Варшава. (ПАТ) О год. 7. вечером зібралися вдруге члени конвенту сеніорів під проводом марш. Тромпчиньского. Наради з представниками правиці й центра не дали ніякого висліду. Всі дійшли до переконання, що можна утворити лише позапарляментарне правительство. Марш. поставив кандидатуру Плюціньского і 6 воєводів. Ані одної не поперли сторонництва, а Плюціньский телеграфічно повідомив, що не може приїхати до Варшави, бо дуже занятий в Ґданьску. Тому висунено кандидатуру Поніковского.

10. квітня — реченець отворення ґенуенської конференції.

Віденъ. (ПАТ.) „Н. Фр Пр." доносить з Риму: Державний підсекретар в міністерстві внутрішних справ заявив, що думає, що день 10. квітня вважати можна оконечним реченцем отворення конференції в Ґенуї. Рада міністрів усталила цей реченець, бо на нього згодилися всі великодержави.

Везувій обзивається.

Париж. (ПАТ.) З Неаполя доносять, що Везувій робиться щораз більше чинним. Середина кратера виповнюється щораз більшою масою ляви.

Б. цісар Карло перепроваджується.

Ґетеборґ. (ПАТ.) Вольф. „Ґетеборґ Тітінден" доносить із Льондону, що б. цісар Карло одержав від англійського правительства дозвіл перенестися на остров Вайт.

В Реці спокій.

Рим. По виїзді Замелі запанував в Реці спокій.

Наради представників малої антанти.

Віденъ. (ПАТ). „Südsl. Korresp." доносить із Білгороду, що сьогодні почалися там конференції представників малої антанти. Представники Чехословаччини, Югославії і Польщі відбули вчера вступні наради, що мають на цілі усталення програми праці.

Кабінетна кріза в Анґлії покінчена.

Льондон. (ПАТ). З добре поінформованих парляментарних жерел доносять, що кабінетну крізу можна уважати полагоджену, бо Л. Джордж на просьби своїх уніоністичних приклонників постановив остати в уряді.

Кошти червоної армії на Вкраїні.

Москва. (ПАТ). На совітській Україні призначено на потреби червоної армії 33.620 міліонів рублів.

Союз Польщі з Фінляндією проти Росії.

Москва. (ПАТ). Фінляндські часописи обгозорюючи заключення оружного польсько-фінляндського союза проти Росії, заявляють, покликуючися на предложення Польщі, що Польща в разі потреби мала би виставити армію в силі 550.000 люда.

Мустафа Кемаль президентом Народних Зборів.

Анґора. (ПАТ.) Мустафа Кемаль, вибраний знову президентом Народніх Зборів, виголосив промову, в якій заявив, що Туреччина не змінить ні трохи дотеперішньої політичної програми, поки турецькі землі будуть в небезпеці.

Кабінетна кріза в Еспанії.

Мадрид. (ПАТ.) Ґр. Романонес повідомив Мавру, що ліберальне сторонництво поручило ліберальним міністрам, щоби понехали працю в міністерстві. Мавра явився опісля у короля і вручив йому ноту, в котрій вияснює положення і просить о димісію цілого кабінету. Опісля відбулися наради короля з Романонесом.

З відчитової салі.

Прелекція д-ра Дмитра Донцова. — Поетка українського рісорджіментна — Леся Українка.

Львів, 5. марта 1922.

Велика саля „Української Бесіди" була вчора битком набита. Явище на стільки відрадне на скільки рідке в столиці краю, де більшість де-коли дуже інтересних прелекцій читається ледви не при порожних кріслах. В даному одначе випадку імя прелеґента в парі з небуденньою темою виявили стільки приваблюючої сили, що „Союз Українок" міг тільки раділи такою інавґурацією своєю відчитової діяльности.

Бо й справді — тема не належала до буденніх так само, як Леся Українка була небуденньою появою на горизонті українського життя. Того „українського життя" від якого нині ділить нас безодня, утворена вульканічним зривом усе перетоплюючої пожежі, що почалася 1917 р. і палає до нині, винищуючи в нас усе, щоріднило нас з учорашньою пасивністю льояльних громадян російської імперії та австро-угорської монархії.

Леся Українка, якої, як говорив прелеґент, ювілею не заповідають ніякі календарі, була поетесою і пророчицею переживаного нами нині періоду бур і напору, якого ніхто з учасників, крім неї, не прочував і не передбачував і може тому так глухо було довкола неї, може тому такою самітністю повита її передвчасна могила. Люди її часу думали иншими катеґоріями, вірили в побіду абстрактної „правди" дорогою неозначеної близше еволюції тоді, як вона вірила тільки в революцію і то не иншу, як національну. Вона не вірила деклямаціям про поступ. Чула, що тільки кров, тільки огонь має цілющу силу оздровлення і відродження нації. І тому то вона так жагуче бажала моменту остаточного порахунку, якого крівавість її не лякала. Не сколихнулося її серце ніколи сумнівом в успіх, ані тривогою о неуспіх. Щоб там не було, смерть чи побіда, вона усею силою перла до зриву, до удару мечем без компромісів, якими жила її сучасність, від якої не були вільні навіть велитні тої міри, що Шевченко. З її творів виринає перед нами світогляд середновічя, подих релігійного шалу, фанатичної віри в святість свого покликання. Вона ненавиділа своїх сучасників, які в шляфроках і шляфміцах оплакували холодними слізми „те, що минуло", надіючись, що воно коли не нині то завтра вернеться. Елементом її була боротьба, апотеоза тієї боротьби — що сталить душу, викує характери. Перед її очима не мерехтіло привабливими красками „das Schöne", але ґоріло стосотним, вульканічним огнем „das Erhabene" — не солодкаво рожеве, але пурпурно-полумяне, величнє. Масам потреба непохитної віри, хоч би в ірраціональну ілюзію, тількиб та ілюзія мала змогу пірвати їх до великих подвигів. Не розуміла гуртового еґоїзму, що найшов собі девізу в „щастю всіх", але великі ідеали великих одиниць, для яких не жалко кинути міліонові гекатомби так, як це діялося в імя ідеалу Imperium Romanum чи Italia fara da se. Світогляд Лесі Українки — суто націоналістичний — чужий був для неї інтернаціоналізм, що голосив згоду гноблених кляс усіх націй, вона знала тільки „мій нарід" і „чужий нарід", „мій бог" і „чужий бог". Її фільософія, це апотеоз берґзонівського „elan vital" — життевого розгону, екстава, упоєння. Українська література не знала до неї тої струни, яку можна тут і там найти в Стендаля, Барбе Д'оревій-а, Бодлєра, Веґарена, нота, яка полишаючи культ гуманітаризму за собою, взвеніла енерґією чину. А нота, це один із істотних передумов духового життя націй. Вона тільки не дає міцним націям зледащіти в нещасттю ані здегеруватися в щасттю. Тільки той елємент творчої енерґії спроможний обернути нудний світ в хаоса з хаосу сотворити новий всесвіт. Девіза Лесі Українки нітшівське: „Werdet hart!" замість старого деклямаційного ґуманітаризму, замість раціоналізму — ірраціональний гін і воля. Ні в кого з українських письменників не має тієї особливої творчої техніки, яка дозволяє її малювати підсвідоме життя почування в русі. Тим вона близька до Рембрандта, це єднає її з Роденом і деякими моментами сучасного експресіонізму. Її поезія, це енциклопедія нашої крівавої, безкомпромісової доби, якої не прочував ніхто з сучасників, навіть тих, в яких підсвідомість назрівала аж до зриву, що наступив 1917 року.

Творчість Лесі Українки єднає сучасний момент з забутим світоглядом часів Мазепи і духовою атмосферою, в якій повстала безкомпромісова ідея Шевченкового „Заповіту".

Так більш-менш виглядає схема багатої змістом і роскішної формою прелекції д-ра Д. Донцова, яка, як довідуємося, появиться небавом друком.

Одначе, подаючи звідомлення про неї, не можемо поминути мовчанкою над міру прикрого явища. На прелекції письменника з іменем, яке само собою дає запоруку річевости і оригінального ставлення питання творчости найбільшої української письменниці, було аж двох українїстів. Невжеж наші заприсяжені „фаховці" думають, що до їхнього начитання нічого не всилі додати праця „нефаховця" в роді д-ра Д. Донцова, якого літературно мистецька ерудиція була справжнім сімпозіоном для добірної публики, яка в неділю виповнила салю „Української Беседи".

Не було на прелекції д-ра Д. Донцова українїстів, бо вони уже „все знають", але дивно, що такжеж байдуже віднеслися до прелєкції чолові представники нашого політичного й громадського життя. Таж само імя прелеґента заповідало, що прелєкція, кромі літературно мистецької закраски матиме суто-політичний характер. На жаль, не було ні одних, ні других. Явище безумовно прикре в суспільности, яка має претенсії до культури. *А. Ц.*

Блудна „література".

(Для характеристики переживаних нами часів подаємо у відписі текст одного „протесту" враз із супровідним письмом:

Do Pana Naczelnika gminy
w . . . .

Załączając memorjał, proszę o natychmiastowe zebranie podpisów pod osnową tekstu. Memorjał mają podpisać wszyscy Polacy, również kobiety i dzieci (również mogą i Rusini!), a należy również umieścić pieczęć gminną.

Memorjał tem należy zwrócić do wydziału powiatowego na ręce sekretarza p. Szczepana.

Trembowla, d. 26.I. 1921.

Prezes Polskiej Organizacji
Stanisław Lindner
naczelnik Sądu w Trembowli.

Jako komisarz rządowy Starosta
w. z. ks. Puchała.

(Tekst „protestu".)

My podpisani, mieszkańcy gminy . . . . protestujemy z oburzeniem przeciw projektowi zaprowadzenia we wschodniej Małopolsce autonomji terytorjalnej, której skutkiem byłoby zupełne wyodrębnienie tej części kraju Państwa Polskiego od rdzenia Rzeczypospolitej Polskiej i skazanie na ucisk ludności polskiej.

Rządy ukraińskie od 1. listopada 1918 do lipca 1919 otwarły ludności oczy na korupcję i bezład jakie wytworzyły te samozwańcze rządy, a więc niech będą przestrogą na przyszłość, gdyż zaprowadzenie autonomiji terytorjalnej wprowadziłoby z powrotem te same stosunki, te same korupcyjne rządy.

Nie na to przelewał polski żołnierz krew, nie poto tylu ludzi patryjotów zginęło męczeńską śmiercią z rąk katów, aby naród polski dopuścił do skazania polskiego kościoła na zagładę w razie zaprowadzenia awtonomiji terytorjalnej

Uznajemy, że Rusinom należą się we wschodniej Małopolsce równe prawa z Polakami i im te prawa przyznajemy i nie dopuścimy wszelkimi siłami, by tę część Polski oderwano od Macierzy.

. . . . . dnia lutego 1922.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

З дороги життя.

На марґінесі похорону бл. п. радн. Івана Кивелюка.

Погідний весняний день. З катедри св. Юра вийшов довгим предовгим вужом сумний похоронний похід.

Це український Львів відводить на місце вічного спочинку тіло вязня Баранова, Домбя, жертву львівських малопольських тюрем з під знаку Яховича і Баторія — Івана Кивелюка.

Йде похід. На святоюрському узгірю плачуть дзвони тужливою мельодією...

Пращай!

Стаю в брамі якогось дому і дивлюся на безмежне море голов, яке розлилося передімною. Бачу школи, студентство, робітництво, пласт, старців, молодь, дітей...

Бачу делеґації, партійні репрезентації, клир, маси народу...

Нагло очі мої розкриваються широко.

Що це?

В поході пізнаю зі здивованням моїх старих знакомих з вул. Яховича.

— Поліційні аґенти.

Ідуть розкинені між масою народу, похиливши в низ скромні обличчя. Тільки очі їх бігають на всі сторони неначе хотіли би вбити собі в память цей похід.

Ті мудрі, хитрі очі!...

Зворушений долучуюся до походу і йду далі. З боків долітає мене пошум ввічливих слів, які докидає нам місцевий, кресовий „vulgus". Є між ним і панове в пиліндрах і панночки з усмішкою невинних ягнят.

— Єще мало витлуклісьми тих караімуф, попатж веле іх ест...

На сусідній перечниці вулиць промчався плютон кінної поліції і висадившися на чоло походу, — жене далі.

Похід йде далі, спокійно, поважно. Видається що-біль застиг, заціпенів в тій масі, яка посувається на подобу великої, скомплікованої машини. Перший раз маю нагоду обсервувати в масах збірний висказ німої погорди для окруження.

Минає довгих дві години. Часами стаємо на хвилину, десь з бальконy паде низка наболілих жалем пращальних слів; йдемо далі. Поліцейська ґвардія не опускає нас ні на крок.

На небозводі палає велике червоне сонце. Захід. Мягке золотисте проміння цілує легко чорну каравану і відкриті голови людий.

Хори співають. звони в поблизьких церквах звонять сумно, протяжно...

А кінь то така непевна штука! Похід входить в браму. З каравани знимають труну прикриту червоною китайкою.

Ідемо далі.

Ще чверть години, ще пів, ще три короткі, гарячі промови, — і вже по похоронах.

Виходимо на вулицю.

І бачу тут ще поліцію, як дипльоматично скривається в темінь перечниць камяничних углів.

Ратушевий годинник вибиває протяжно осьму годину.

— — — — — — — — —

Аркадій Півень.

НОВИНКИ.

— **Комунікат „Русского Исполнительного Комитет-у".** В ч. 23 „Русі" з 6. ц. м. появився з датою 3. цм. такий комунікат, який подаємо в дослівнім перекладі з російського: „Русскій Исполнительный Комитетъ" установлює, що факт передачі Ставропигійського Інституту правит. комісареви Третякови був вислідом заходів підпринятих без відома „Р. И. Ком-та" приватними людьми, стоячими поза „гал.-русскою орґанізацією". „Находячи безумовно недопустимим польське встрявання в наші домашні спори між партіями (?!) „Р. И. Комитетъ" уважає з точки погляду загально-народніх інтересів згаданий факт передачі „Ставропигії" . . . (оцінку сконфісковано. Прим. Ред.).

— **Д-р Іван Липа,** відомий письменник і довголітний голова одеської української громади, отворив лікарську канцелярію у Винниках коло Львова. Д-р Липа — заслужений громадський діяч і першорядний лікар. Сподіємося, що серед нашого громадянства найде якнайбільшу піддержку.

— **Півтора місяця без переслухання.** В слідчім арешті при вул. Яховича сидів уже понад півтора місяців Г. Рибак. Щойно 2. марта арештованого вперше переслухано. Здається, що поліція забула про § 177 к. н. який наказує арештованого сейчас переслухати і до 24 годин рішити, чи його звільняється, чи віддається слідчому судді.

— **Горендальні непорядки в кухні на Баторія.** В арештах при вул. Баторія, дня 4 марта найдено в зупі, яку роздавали вязням — звареного щура! Наслідком цего всі вязні не їли цілий день, гидуючи нею. Свідками цего гидкого випадку є не тільки вязні, але й обслуга вязниці. Всю цю гидку справу хочуть усіми силами затушувати. Чи нема кого на Баторія, щоби заглянув у ті страшні непорядки в тюремній кухні? (Вп.)

— **Спростовання.** В навязанню до статті „Причинок до статті „Новітній Ефіяльт", а саме до витягів з протоколів „Просвіти", де висказується невдоволення п. Евгенови Барвінському за самовільне видання Банахови народописної карти Величка з дозволом поправляти її через два пополудня, та де говориться про протест, внесений до Педагоґічного Товариства проти видання етнографічної карти Банаха, яку називається плягіятом, п. Банах просить нас зазначити: що в р. 1892 Педагоґічне Товариство постановило видати для шкільної молоді етнографічну мапу України, поручивши її зладження п. Банахови. При помочі німецьких і російських мап п. Банах справді зладив таку мапу, виділ Пед. Тов. згідно з оцінкою тодішнього знавця цього предмету пок. Ан. Вахнянина мапу апробував і виплатив відповідний гонорар. Перед приступленням до друку тої мапи одержано відомости, що „Просвіта" думає видати більших розмірів мапу України д-ра Величка. А що в тодішньому часі це була нова матерія, п. Банах з припоручення Виділу Пед. Тов. звернувся до „Просвіти", щоби йому дозволено приглянутися мапі д-ра Величка головно з огляду на назви міст. І справді одного дня около пів години п. Банах приглядався тій мапі, одначе ніяких поправок не робив, а тим самим не можна говорити про ніякі плягіяти, тим більше, що мапа п. Банаха в багатьох місцях, а також розміром і трактованням матерії, ріжнилася від мапи д-р Величка. Мапа д-ра Величка появилася скорше, а мапу п. Банаха не видало Тов. Педагоґічне головно тому, що в тодішніх умовинах неможливо і некорисно було видавати рівночасно дві мапи. Що до протесту, що мнимо мав вплинути до Пед. Тов., то п. Банах, як член Виділу Пед. Тов. твердить рішучо, що до липня 1894 ніякий протест не ввійшов.

— **Чи школярі мають платити „данину"?** Доносять нам зі села Сновичі, коло Золочева, що тамошний учитель Тишецкі каже своїм школярам приносити по 40 марок на почет „данини". Чи знає кураторія про такого ревного „учителя" — хай би його відповідно надгородила..

— **Яким правом?** З кругів заінтересованих справами української мистецької старовини одержуємо таку дописку з просьбою о поміщення. Звинуте неподавно польське міністерство мистецтва і культури оголосило в „Моніторі Польскім" з дня 25. січня ц. р. ч. 20., що на основі декрету про опіку над памятниками мистецтва і культури з дня 31. X. 1918. р. та по думці розпорядку польського міністра мистецтва і культури з дня 5. IV. 1919 р. вписано до інвентаря памятників польського мистецтва і культури між иншими такі памятники української мистецтва, збережені в м. Комарні рудецького повіту: Недвижимости ч. 285. Деревляна церква, невживана, з другої половини XVIII. ст. в Комарні. Движимости: 109. Іконостас з XVIII. століття. 110. Ікону з XVIII. ст. св. Петра і Павла. 111. Ікону Богородиці з Христом з XVIII. ст. 113. Одинайцять „празничків" в одній рамі з XVIII. ст. 114. Темперову ікону Богородиці з XVII. ст. 115. Ікону св. Миколи, візантійського пошибу з XVII. ст. 116. Темперову ікону Христа і святих, візантійського пошибу з XVI. ст. 117. Темперову ікону з XVII—XVIII. ст. Ангелів в гостині у Авраама. 118. Ікону Трьох Святих з початку XVIII. ст. 119. Темперову ікону Успенія Богородиці, візантійського пошибу з XV. до XVI. ст. 120. Темперову ікону „Піета" з XVIII. століття 121. Олійну ікону з 1682. року Богородиці з Ісусом. 122. Олійну ікону св. Юрія і Федіра з 1687 р. 123. Олійну ікону Христа з книгою з 1682 р. 124. Олійну ікону св. Дмитра і Микити з 1682 р. 125. Темперову ікону з XVI. ст. Ангелів і святих 126. Темперову ікону Архангела Михайла з XVI — XVII ст. 127. Темперову ікону візантійського пошибу з XV — XVI ст. 128. Деревляний барелєф XVII стол. Христа серед винограду. 129. Рококове золоче Розпяттє, 130. — Два різьблені ангели в стилю бароку, поліхромовані. — Усе те з обстанови згаданої повисше деревляної церковці в Комарні. — Запитуємо — яким правом і в якій цілі польське міністерство затягає в свої інвентаризаційні списи памятники українського мистецтва.

— **І в Познанщині їх не люблять!** „Пяст" ч. ? містить м. и. лист Поляків зі Східної і Західної Галичини, які перенеслися до Познаня, думаючи там здобути дурничкою маєток. Лист переповнений жалями на познанських Поляків, які „не приняли своїх братів як братів, але як зайдів". Бувало так, що Познанці продавали справді своє добро зайшлим та по пару тижнях відбирали його назад на підставі права про „вивлащенє". Тим робом більша частина кольоністів втратило в Познані весь свій доробок і вернуло до Галичини — жебрати. Ті що остали, служать у „братів" як прості наймити. Познанські урядники і суспільність старається „Малополянам" тільки пошкодити.

— **Мамути в Сибірі.** З Петербурга доносять, що недавно знайдено в тундрах північної Сибірі майже в цілости заховані останки мамута. Це не перша нахідка на Сибірі, бо між 1799 а 1806 рр. знайдено над берегами Лєни такийже кістяк мамута. Найкраще законсервованого „трупа" мамута знайдено 1901 р. в селі Березовці (Сибір). Мясо заховалося в леді таке свіже, що пси залюбки його їли, а навіть можна було перевести хемічний рослід крови.

— **„Барон".** У Львові арештовано двох бандитів, з яких один представляв себе за барона Жобовского а другий за Ван де Льо. Називаються вони: Щепаньскі і Пєтрушка, а шибали вже віддавна по Королівстві і Галичині, мордуючи і рабуючи. Між ин. повбивали і ограбили вони в Корнятах коло Ґнєзна родину Ван де Льо, якої назвиско прибрав собі Пєтрушка.

— **З театру.** Вівторок, 14 марта святочна вистава „Хата за селом" з приводу ювілею 25-літньої сценічної праці в українськім театрі артиста Івана Рубчака.

— **Театр „Української Бесіди"** уладжує з приводу Тарасових роковин в четвер, дня 16-го марта специяльну святочну виставу. На це свято приготовлює артистичний директор і режісер Олександер Загаров трагедію одного з наймолодших українських драматурґів Єлисея Карпенка п. з. „Момот Нір".

— **Журба кольоністів.** У Львові відбулася нарада інвалідів-Поляків, яким віддала гр. Скарбкова свої добра Орховичі і Никловичі між Судовою Вишнею а Рудками. Ходить о те, що ґрунт (950 морґів) вже поділене між 95 ох інвалідів, та вони не можуть розгосподаритися, бо не мають хат ні інвентаря. Між иншим нарікав один з них, що „гusini" не хотять їм в нічому помогти. Цікаво, щоби вони ще хотіли?..

— **Хто живе в Берліні?** В Берліні начисляють тепер чверть міліона чужої еміґрації. Перебуває там Росіян 60.000, Українців 30.000, Австрійців 100.000, Чехословаків 25.000, Поляків 20.000, Угрів 5.000, Латишів 2.000, Фінів 500, Естонців 250. Найменше Французів, бо всього 50 люда. Як бачимо, то Берлін для еміґрантів ще гостиннійший, як Віденьь.

— **Побут у Відни дозволений.** Від 15 марта ц. р. не треба на побут у Відні специяльного дозволу. Потрібні лише віза від австрійського консуляту тої держави, з якої подорожний прибуває.

— **„Чорна Пантера"** драма В. Винниченка, виставляється тепер у варшавськім кінотеатрі „Кольосеум".

Пальне оружжя в моді. В Карові, равського повіту, задумав парубчак Іванюк убити свойого ворога Ментуха. Стрінувши його вечером у коршмі, приложив йому кріс до груди і потягнув за курок та кріс не вистрілив і так Ментух тільки чудом уйшов смерти. Як бачимо, війна навчила людей штуки.

— **„Ґраф".** В Торуні арештовано якогось злодюгу, що виступав під всякими назвисками, а все з додатком „граф". „Ґраф" пішов до цюпи.

— **Українське [illegible]** еміґрантам з України, філія у Львові улаштовує 15. марта 1922 Шев

СТАНИСЛАВІВСЬКИЙ ВІСТНИК.

Життя в станиславівських товариствах.

В останніх місяцях відбулися в Станиславові річні загальні збори деяких наших товариств. Замітні вони цим, що не було на них ніякого непорозуміння і квасів.

Зачнемо від тов. філія „Просвіти“.

Загальні збори сього товариства відбулися дня 2. лютого. З річнього звіту довідуємося, що уступивший виділ розвинув був живу діяльність на ріжних ділянках. Очистив реальність в довгу, що тепер представляє вартість кільканацяти міліонів мп. Бурсовий комітет філії предложив дуже подрібний звіт. З нього довідуємося, що в бурсі „Просвіти“ у сьому шкільному році було приміщених 75 учеників, а бурса мимо тяжких обставин не мала ніяких дефіцитів, а навіть лишилася їй ще якась невелика надвишка.

Філія заложила у цьому році 2 річну торговельну школу, відновила трийцять читалень, з котрих деякі, як на Гірці, Павелчі, Опришівцях дуже гарно розвиваються. Вкінці виділ занявся визбиранням книжок зі своєї бібліотеки і задумує віддати її до прилюдного вжитку.

Як на один рік, зваживши тяжкі відносини, поступ замітний.

Збори „Бесіди“ відбулися до 21. січня 1922 р. при участи 100 членів. Товариство в минулому році зросло значно в члени. Нових членів вступило до товариства 70. „Бесіда“ містилася в дуже гарній домівці, зложеній з 4-ох кімнат і доволі великої салі. Старий виділ постарався о сильніще освітлення, кращі лямпи і всякі инші вигоди для членів. В кімнатах „Беседа“ сходилися на засідання виділи инших товариств, містився і міститься Вищий Музичний Інститут, а в неділі і свята відбувалися виклади з рамени Уч. Громади і Правничого товариства. Енергічному і симпатичному голові прокур. Онуферкови та цілому виділови висказано признання і вибрано його в друге.

Школа Вищ. Муз. Інстит. закінчила перший піврік свого істнування дня 13. лютого і сього дня роздано ученикам свідоцтва. Загальне число учеників з початком II. півроку виносить 164. В Інституті учать отсі учительки і учителі: Зофія Заморова, Стефанія Мішкевич, Еміль Вислоцький і Роман Гамота. З кінцем I. півроку (12. лютого) відбувся перший попис учеників (-ць).

Дня 24. ц. м. відбулося в місцевій катедральній церкві богослуження за здоровлє віцепрезидента Юл. Романчука. Церков була битком набита. В богослуженні взяла участь молодь усіх наших місцевих шкіл під проводом директорів і учителів. **Академія** в честь великого Громадянина відбудеться дня 9. ц. м. **Шевченківське** свято назначено на день 27. марта. Над величнім обходом працює осібний комітет.

До Станиславова повернув д-р Микола Сабат, перший директор нашої гімназії, шеф міністерства освіти з часів української влади і проф. українського університету в Празі.

Українська суспільність в Станиславові щиро витає заслуженого громадянина і надіється, що він і в будучому віддавати ме своє знання і свої сили на услуги народній справі.

Поліція арештувала акад. Романа Слюсарчука. Причина арештування невідома.

Рідна Школа.

Пригадуємо Громадянам Станиславова і станиславівського повіту, що удержуємо в Станиславові **чотири** приватні школи: 7-клясову народню школу ім. М. Шашкевича, муж. учит. семінар (три роки) — одинокий на цілу Східну Галичину, торговельну школу та дівочу гімназію. З тих шкіл лише дівоча гімназія покриває сама свої запотребовання. Инші три школи борються з великими недоборами.

На самі оплати учительських сил потребуємо 400.000 мп. місячно і сю квоту мусимо одержати від Тебе, Українська Громадо м. Станиславова і від Тебе, Український Селянине, з кождої громади станиславівського повіту.

Наші школи в комірнім, тому рішилися ми в найкоротшому часі купити домівку на приміщення шкіл. На се треба 12,000.000 м. п. І тут поможе нам наше Громадянство і з міста і з села. Малий задаток на угольний камінь зложили вже наші найсвідоміші громади дорогою коляди та обходами 40-літнього ювілею У. П. Т. Спасибіг Їм за те!

Жертви на потреби шкіл і купна дому „Рідної Школи“ в Станиславові просимо посилати або передавати на руки М. Даниша в Станиславові, вул. Казимирівська ч. 7, а жертви в збіжу то що складати в Т-ві „Злука“ при вул. Голуховського ч. 20.

Виказ жертв зложених на „Рідну Школу“ в Станиславові в часі від 1. до 22. січня 1922 знайдуть Вп. Читачі в час. „Український Голос“ в ч. 10 і слідуючих. По 22. січня досі (20./II.) зложили в мп.: через курсора за грудень і січень 54.896, проф. Бойцун 500, проф. Вашкевич коляду 1000 і % 1250, проф. Росткович 500, Читальня з Кнігинина місто 5000, гром. Майдан 4000, гром. Боднарів 5150, проф. Рудницький 500, д-р Долинський 500, проф. Никифоряк 1000, Олімпія 2000, о. Горняткевич 1000, учит. збір української гімназії % за січень і лютий 21.110, Ткач-Крушинська з нагоди їх вінчання 1000, учениці української ж. уч. сем. додаткову коляду 2780, Читальня „Просвіти“ в Братишеві 1000, М. і Н. Даниші місто вступу на вечерниці (11./II.) 2000, проф. Ковальський на весіллю Анни Ясінської і Дмитра Рипана 2500, абіт. Величковський 1000, абіт. Белеївна 1000, Ем. Кадайська % за січень і лютий 1028, гром. Залуква коляда (о. Р. Лободич) 9585, гром. Битьків (Волощуківна III. кл. ж. гімн.) 7100, учит. збір муж. держ. сем. % за січень 1300, Гузар Лев. нотар з Галича 14.840, д-р В. Янович 5000, абіт. Коблянський 1000, абіт. Романюк 2000, учен. III. а 650, проф. о. д-р Фіголь 500, радн. Барановський 500, Шепарович Іван 2100, о. Навроцький 500, Мартуся Сацовська 100, Кальницький Волод. 2000, Клінгер 1000, гром. Лисець 1100, „Українська Беседа“ в Станиславові 1000, Пство Медведі місто вінка на домовину пок. Комаринської 3000, Дворянинова збірку в читальни „Просвіти“ в Кнігинин-кольонія 2170, „Церковна Штука“ в Станиславові з бльочка 2570, о. Вергановський Брон. 1000, Нанюк Н. б (Пшеничники) коляда 1000, Зарваніцер 200, абіт. Раитер 1000, Косановський 1000 і Михайлович 1000, учен. IV. р. ж. сем. 162, Т-во „Боян“ в Станиславові 5000, Лукач Юрко зі Старуні непринятий гонорар д-ра Бачинського Льва 3000, нотар Будзиновський 1000, коляда молоді української муж. і дів. гімн. та ж. уч. сем. 400.560.

Жертводавцям, Колядникам і організаторам збірок щиро дякує:

Управа „Рідної Школи“ в Станиславові.

Поклик! До українського Громадянства станиславівського повіта.

Окружний Комітет для святкування 61-их роковин смерти Тараса Шевченка в Станиславові взиває отсим усіх Громадян місточок і сіл станиславівського повіту уладити на протязі **місяця марта** в кождій місцевости торжество вшанування памяти великого борця за волю України — **Тараса Шевченка** — по таким вказівкам:

1) В кождій місцевости належить оснувати місцевий комітет. Основанням комітету займеться в першу чергу голова читальні „Просвіти“, а коли читальні ще не відновлено, хтось з місцевих, свідомих громадян, священик або учитель.

2) Комітет зложить негайно програму свята, займеться її виконанням і повідомить про се Окремий Комітет в Станиславові.

3) В програму повинні війти промови, відчити, деклямації, по змозі хори (свої або зі сусідних сіл) та аматорські вистави.

4) Про день торжества повідомить місцевий комітет Староство 10 днів наперед подаючи програму свята. Повідомлення підпише двох членів комітету (стемпель на 10 мп).

5) Устроїти в день свята всенародню збірку на видавничий фонд „Учітеся брати мої“ в той спосіб, що кождий член родини зложить на сю ціль дар у висоті 10 мп.

6) Колиб в даній місцевости не найшлась людина, щоб моглаб самостійно виголосити відповідну святочну промову, належить звернутися до голови Окружного Комітету, Н. Даниша, в Станиславові (українська жіноча гімназія вул. Третого мая ч. 18), який зарядить висилку прелегента.

7) Після відбутого торжества належить переслати на руки скарбника Окружного Комітету Ол. Бойцуна в Станиславові, вул. Липова ч. 44, точний звіт і долучити готівку, призначену на фонд „Учітеся, брати мої“.

З початком квітня оголосимо в українських часописах місточка і села Станиславівського повіту, де вшановано память Тараса Шевченка та кілько зібрано на фонд „Учітеся, брати мої“.

В Станиславові, д. 24 лютого 1922.

Окружний Комітет
для святкування 61-ої річниці смерти Тараса Шевченка.

...ченківське свято при співучасти Вшпп. Л. Білецького, Т. Бесарабова, М. Гребінецької, О. Загарова, Е. Москвичева, Павлюка, М. Смирнова, О. Царикової, Д. Щербини та инших. Хор під управ. А. Чернявського. Початок 7·30 вечером. Білети продає Народня Торговля.

1—1

✝ Посмертні згадки.

Сидір Винницький, б. радник двору при Найвисшім Трибуналі у Відни, б. посол до австрійського парляменту з виборчого округа Заставна—Чернівці (V. курія), батько д-ра Антона, адвоката в Заліщиках, помер дня 4. марта 1922 в Чернівцях в 82 році життя. Знаменитий правник о незвичайно благородних чертах характеру, всіми люблений і поважаний, мимо утрати зору цікавився всіми проявами нашого народнього життя, велів собі відчитувати українські часописи, а по камянецькій катастрофі попав в таке пригноблення, що просив Бога, щоби скоротив Йому моральну муку. В. Й. П.

ЖЕРТВИ.

Пресовий фонд.

На пресовий фонд української незалежної преси зложили в марках: **Лев Гузар** Галич 10.000 кличе на таку суму Олександра Дідицького нотаря в Діпилові, спіл., Романа Гузара суддю в Делятині і його брата Евгена Гузара інж. в Karlshütte; о. **Михайло Кордуба** Сушно 1000, **Стефан Загаєвич** офіц. суду Калуш 500 кличе: товаришів Миколу Дзундзу, Василя Маленького, Стаха Відливаного, Тараса Мандрика — всіх з Калуша, Івана Масюка Коломия, Юрка Балакима з Миколаєва; **А. Пащак** професор Перемишль 1000 кличе: Т. Голійчука, Т. Коростіля з Перемишля, Т. Федевича Чернів; **Іван Михайлишин** Воробіївка 500; **Адам Лотоцький** Львів 500 кличе: Василя Шавалюка ур. суду Львів, Мих. Бурачинського купця Львів; **Осип Утриско** Комарно 500 кличе: о. В. Утриска Скварява нова, суддю Т. Сороковського Перемишляни, проф. Сітницького Львів; **Петро Климків** Глібовичі 1000 кличе: чит. „Просвіти“ в Глібовичах і Лопушній; д-р **Маріян Панчишин** Львів 5000; **Григорій Федаш** Ряшів 200; **Григорій Білик** Вадовиці 300; **Евген Чиж** Бусовиска 200; **Теодор Мазурак** Гораєць 300.

На фонд виховання сиріт по л. б п. Іванові Кивелюку.

Місто вінця на домовину зложили на сироти по бл. п. Іванові Кивелюку в Виділі Самоуправнім у Львові, Вп. п. Президент Децикевич — 5000 мп., д-р Воєвідка, Іванович, Перфецький, д-р Ривюк і Тарантюк по 2000 мп., Кульчицький, Попель, Польовий, Рожейовський, Яворський і Чухрай по 1000 мп., Володимир Волошинський, Ганкевич, Пелехатий, Поліцький, Лятошинський і Фостаковський по 500 мп., Горачук 300, Буя, Кривецький, Купльовський, Нагальська, Славутова, Сосуловська і Тибинка по 200, Віктор Волошинський, Литвин, Луць, Мельник і Яремчук по 100, разом 26.200 мп. — д-р Мих. і Олена Волошин Львів 5000 мп.

II. 1—1

На „Рідну Школу“

прислало Товариство філія „Просвіти“ у Стрию 60.500 мп., на яку то квоту зложили: Гром. Добряни (Старше Братство) 2000 мп., Моршин (Молодше Братство) 5000, Читальні „Просвіти“: в Станькові 750, в Голобутові 2400, в Стрілкові 5000, в Конюхові 15.000, Жулині 750, в Нежухові 3000, в Стинаві нижній 6000, в Стриганцях 1500, в Завадові 3000, в Заплатині 3000, в Підгірцях 1100, в Кавчім Куті 2500, Урирско (Старше і молодше Братство) 4155. Стрий: Хлопячий Пласт 4345, дівочий Пласт 1000. — о. Володимир Андрухів парох в Ляшках 2000 мп. замість повідомлення про вінчання доньки п-и Нусі з п. Мих. Юрковим, адвок. концipієнтом, яке відбулося в Ляшках дол. 12. II. 1922, проф. гімназії в Берегсах на Підкарп. Україні, п. Михайло Демчук 35.900 мп. яко збірну жертву. ВП. Жертводавцям складаємо щиру подяку — Головна Управа У. П. Т.

IX. 1—1

Замісць повідомлень з нагоди свойого вінчання, що відбулося в Коломиї дня 14. лютого ц. р. складають Марійка Буйняк і Віктор Лисняк 2000 мп. на Рідну Школу.

852 1—1

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Економічний стан В. України.

Голос офіціяльних радянських кругів.

Президент ради народніх комісарів української радянської республики, Раковський, в розмові з д-ром О. Райшером, заступником Телеграфічної Унії, так представив економічний стан Великої України. Великий промисл має тепер на складі готових до вивозу сирівців і фабрикатів на 22 міліони рублів в золоті. Крім цего торговельний комісаріят приготовив до експорту дерева, шкіри і инших матеріялів на 15 до 20 міліонів рублів в золоті. Власне в цім році пущено в рух кілька менших фабрик для рільничих потреб, але для змодернізування нашого рільництва потрібуємо із заграниці дуже багато рільничих машин. Менші знаряди і імпровізовані машини виробляють по части самі селяни і по більших селах є для вироблювання таких артикулів свого рода домашній промисл, що затруднює багато кваліфікованих робітників, які від часу революції перейшли на села з промислових міст, де вони стратили заняття. Однак потреває ще 5 до 10 літ, заки праця прийме машинові форми.

При розгляді економічного життя України треба тямити, що доперва 1921 р. був першим роком безпереривної господарської діяльности. До того року ми були заняті тільки війною і тому не могли думати про економічні проблєми. В рільничім господарстві осягнули ми значний поступ через знесення загальної конфіскації збіжа, що відбирала селянонови все, чого він не потребував до свого власного ужитку. Тепер зазели ми податок в натурі, що бере від селянина в натурі 10 до 15 проц. його приходів; решта лишається йому для заспокоєння власного запотребування та для вільної торговлі. Селянин платить цей лекший податок без спротиву (?) і це уможливлює нам заосмотрювати прим. Донецький басейн у середники поживи два місяці наперед. Успіх цього можна побачити в тім, що продукція вугля із 16 міліонів пудів в липни 1911 р. дійшла до 61 міл. пудів в грудни. В 1921 р. видобуто в донецькому кряжу 400 міл. пудів вугля супроти 250 міл. пудів загальної продукції 1920 р. По нашому пляну продукція вугля в 1922 р. повинна дійти до 603 міл. пудів. Та не треба забувати, що перед війною видобувано пересічно около 1,600 пудів в рік а в році 1916 продукція виносила 1750 міл. пудів. Причина цього, що ми і в слідуючім році не осягнемо вищого числа, лежить в першій лінії у технічних труднощях. Технічний стан наших копалень позволяє покищо як найвищий здобуток в найкращому разі на половину передвоєнної продукції. Муситься поволи відновлювати цілий матеріял. Старі шахти занехати, а нові копати. Під нинішню пору приготували ми для експорту 100 міл. пудів вугля в Донецькому басейні. Сі скількости призначено для експорту за кордон, тому що з причини транспортових трудностий пересилати українського вугля до великоруських центрів не оплачується. Петербург може з причини цих трудностий одержувати заграничний вуголь дешевше і лекше як наш. Відбудова рудників заліза найдальше лишилась позаді. Одначе і тут приготували ми для вивозу більше як 20 міліонів пудів залізної і 26 міл. пудів манґанової руди. По пляну продукції на 1922 р. сподіємося видобути 6 міл. пудів манґанової руди, з чого найменше 2 міл. пудів можна буде призначити для вивозу.

На питання, чи на Україні є рільничі кооперативи, котрі як в Болгарії, злучивши малих і середних посідачів уможливлюють машинові підприємства, Раковський відповів:

У нас є численні орґанізації, що могли би удержувати великі машинові підприємства. Крім цего ми, як держава, готові уділювати заграници концесії на великі рільничі підприємства з державного маєтку, що обіймає 350.000 400.000 десятин. Держава зарезервувала ще особливший маєток з 40.000 десятин для цукрової продукції, яка виносить тепер тільки 1/20 передвоєнної продукції, бо в цім році комарі знищили майже всю культуру бураків. Можна признати, що державна орґанізація рільництва була доси занадто бюрократична, але тепер розпочали ми цілком нову економічну політику. Прим. цукровий промисл, що є державним монополем, працює тепер цілком незалежно, а має обовязок тільки достарчувати державі на покриття потреб армії і шпиталів 500.000 пудів, решта продукції, яка в 1921 р. виносила 3 міл. пудів, лишається для вільної торговлі.

Відносно голодової катастрофи, то від неї Україна менше потерпіли як Великоросія, але з наших 12 ґуберній 5 дуже потерпіло від посухи, так що справдішний вислід жнив виносив ледви половину передбачуваного збору, що виносить менше як треба на покриття потреб населення. Тому годі взагалі думати цего року про вивіз збіжа. Щоб зарадити на будуче подібним нещастям, уплянувало радянське правительство широко закроєну реформу цілої рільничої системи. Селяни Росії і України з причини застарілих хліборобських метод зависимі від атмосферичних впливів більше, як треба. В 1916 р. оброблювано для озимини 6 міл., для весняного збіжа (з вівсом) 9 міл., а для бараболь, бураків і ярини 4 міл. десятин. Це означало, що в разі, коли місяць май, для Росії і полудневої Европи рішаючий, випав особливо сухий, то міг знищити більшість загального жнива. З огляду на те муситься взяти під культуру озимини 6 міл., а весняного збіжа тільки вже 5 міл. десятин, коли поверхню для управи бараболь, бураків і ярини треба розширити на 8 міл. десятин. Тому, що нещасливий місяць май може бути шкідливий тільки для весняного збіжа, через згадане переставлення можна бути на будуче менше залежним від катастроф посухи. Закуплено рівнож в Америці великі скількости кукурудзи, бо цей на Україні мало управлюваний рід збіжа не потребує стільки вохкости. Крім цего поширено успішно управу проса, яка вже в минулім році займала не так як перше 3%, але 7% загальної управлюваної поверхні.

Що до комунікації дав Раковський такі пояснення: Нескінчену важку і успішну працю відносно відреставровання наших залізничих інсталяцій вже переведено. З 950 залізних мостів, які були на просторі України в рр. 1919/20, найбільше число знищили цілковито в останній війні Поляки. Всі більші мости і инші залізничні переходи вже відреставровано, а тільки 46 малих мостів потребують ще репаратури. Паровозний і товаровий матеріял вистарчає теперішним нашим малим потребам, але для наміреного господарського розвою він наших потреб зовсім не буде покривати. Комунікаційний рух дуже зависимий від продукції опалового матеріялу Донецького басейну, бо в противенстві до Великоросії Україна опалює переважно вуглем, а тільки вимково ропою. На 16.000 верст українських залізниць збільшено від липня, коли то з причини малої продукції вугля, денний рух виносив тільки 800 ваґонів, до 2.300 ваґонів денного руху. Инша комунікація є мала, також рух в одеській пристани не можна взагалі мірити передвоєнним часом. Через втрату нашої фльоти по Чорному морю ходить тільки кілька малих російських суден; при тім маємо знамениті і добре удержувані пристаневі уладження в Одесі, Миколаєві і Маріямполі.

В справі еміґрації до Бразилії.

В розмові з кореспондентом „N. Wr. Journal" бразилійський посол у Відни порушив справу еміґрації до Вразилії. Ця держава числить тепер около 35 міліонів мешканців. Хотяй її простір позволяв би приняти до 300 міліонів людей, одначе треба остерігати перед нерозважною іміґрацією, бо там незвичайно сильна конкуренція і великий надмір продукції. Інжінери, архітекти, лікарі, рільники мають деякі вигляди, але некваліфіковані робітники, що вибираються до Бразилії, наражаються на велике розчаровання. Протягом 1914 р. бразилійський промисл значно розвинувся; число фабрик побільшилось в двоє. Експорт мороженого мяса є одним з найважнійших артикулів вивозу.

Крім того вивозять цукор, мило, збіже і тютюн. В текстильнім промислі Бразилія осягнула також високий степень роззвою.

Румунська торговельна політика.

В торговельних кругах велике невдоволення викликала заборона румунського уряду, що спинила вивіз румунської худоби і збіжа за границю. Румунське міністерство торговлі і промислу пояснює заборону вивозу худоби як часовий спосіб боротьби зі спекуляцією експортерів, що з годівельниками худоби не мають нічого спільного. За те в забороні вивозу збіжа, якого Румунія має величезні злишні запаси, торговельні круги добачують чисто політичні мотиви. Нове правительство хоче майбутніми концесіями на вивіз купити собі сторонників в поодиноких партіях при творенню більшости в новім парляменті.

Ярмарок в Липську.

З Липська доносять, що відкрито там ярмарок, який першого дня звідало поверх сто тисяч осіб. Замітна річ, що попит є дуже великий, за те подаж дуже мала. В значнім числі прибули на ярмарок представники Росії, що інтересуються головно відділом машин.

Вивіз збіжа і спекуляція причиною дорожнечі.

Звишкова тенденція, що панує на наших збіжевих ринках, подібно як за границею, виступає в останнім часі занадто сильно. Бо коли заграничні збіжеві ринки виказують досить малі курсові ріжниці, у нас ціни підскочили дуже високо. Вину тих фатальних відносин, що потягають за собою дорожнечу всяких инших товарів, поносять спекулянти і уряд, який допускає надмірний вивіз збіжа за границю в заміну за штучні навози, імпортовані до краю. Одна рільнича фірма у Варшаві одержала дозвіл на вивіз за границю в заміну за суперфосфати 15.000 ваґонів збіжа, а недавно уряд привозу і вивозу позволив вивезти 9.600 ваґонів без всяких замінних зобовязань. Ті цифри не обіймають зовсім вивозу збіжа до Ґданьска. Не дивниця, що через таку апровізаційну господарку польського уряду дорожнеча артикулів щоденного ужитку зачинає знову рости, грозячи консеквенціями в кождій ділянці державного життя.

Совітські гроші.

В Москви доносять, що курс передвоєнного рубля дня 1. марта означоно на 200.000 совітських рублів. Московське споживче товариство і управа трамваю оповістили, що перестали приймати від публіки грошеві знаки низше 1.000 рублів. Торговці і населення тих гроший давно не приймають.

Ціни рільничих продуктів у Львові.

Урядовий звіт збіжевої і товарової біржі з дня 5 ц. м.: За 100 кг.: пшениця краєва 15.000, жито гал. 10.000, ячмінь броварняний 0.000, пашний 8.800, овес 8.800, кукурудза краєва 10.500, румунська Снятин 0.000, бараболя бров. 2.650, фасоля біла 13.400, краса 12.000, горох пільний 11.500, горох „Вікторія" 00.000, бобик 8.500, вика 7.500, мішанка пашна в зерні 6.500, лубін 5.000, гречка 10.000, мука житна 70 прц. 15.000, 60 прц. 16.000, мука пшенична 60 прц. 24.000, 50 прц. 26.000, 40 прц. 27.000, пшеничні отруби 6.800, житні 6.500, макухи конопельні і льняні 9.500, ріпакові 0.000, ютові мішки 75 кг. за штуку 460, уживані 300, конюшина червона 90.000, солома прасована 2.400, сіно волинське 3.000, сіно краєве прас. 4.400, лен 19.000, каша греч. 20.000.

Курс грошей.

Курс заграничних валют. Львівська неофіціяльна біржа нотувала дня 7. ц. м.: американські доляри 4.400—4.420, одинки і двійки 4.300—4.320, канад. доляри 4.200—4.220, одинки і двійки 4.000—4.120, нім. марки 17.60—17.70, сотки 17·20—17·35, дрібні 16·80—17·00, леї 31·00—31·20, дрібні 30·00—31·00, чеські корони 71·00—72·00, дрібні 69·00 до 71·00, австрійські тисячки з новійшої емісії 1.000—1050, старшої емісії 2.750—2.800, сотки новійшої емісії 100·00—110·00, стар. емісії 270·00—280·00, 50-коронівки 50·00—140·00, 20-коронівки 20—45, 10-коронівки 10—26, 1-ки і 2-ки 1·00—1·20, рублі 5 сотки 1·70—2·20, сотки 2·80—3·50, 25-рубл. 1·70—2·10, 10-рубл. 1·60—1·70, решта дрібних від 90—1·20 думські тис. 35·00—45·00, думські 250 рубл. 20·00 до 40·00 карбованці 1·00—2·00, гривни 3·00—4·00, франц. франки 370—380, фунти штер. 16.700—16.800, шв. франки 800—810. Золото: 20 кор. 15.700—15.750, 20-франківки 15.400—15.450, 20-марківки 16.000—16.200, фунти шт. 15.400—15.500, 10-рубл. 20.800—21.000, дол. 4.250—4.280. Срібло: Австр. корони 285—290, 5 кор. 1420—1480, фльорени 720—750, рублі 1.150—1.200, копійки 5·20—5·50, амер. доляри 2.650—2.700, половини і чвертки 2.500—2.520, канад. доляри 2.400—2.450, дрібні 2.300—2.320, леї 270 до 275.

КНИГАРНЯ НАУКОВОГО ТОВ-А ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

у Львові, Ринок 10, поручає

на час обходів роковин Т. ШЕВЧЕНКА великий вибір брошур про Його життя і твори.

ВОЗИ господарські з первородних краєвих — — фабрик — — **УЛІЇ** славянські і американські доставляє

Краєвий Союз Господ. Спілок — — Львів, — — Зіморовича ч. 20.

IV 4—5

Власний масовий виріб! плуги з деревляним гряділем і деревляними телішками, — — — — **машини до виробу цементових дахівок** з прасованими формами і децимальні цеховані **ваги** продає слюсарня **МИХАЙЛА СТЕФАНІВСЬКОГО** у ЛЬВОВІ, вул Варстатова ч. 10. (межи вул. Кордецького а Рицерською). 777 5—10

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда" у Львові, під артистичним проводом Олександра Загарова. Саля Тов. ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч 5.

Середа, 8. марта: „ПРИМАРИ", драма на 3. дії Г. Ібсена. — Ціни місць знижені.

Четвер, 9. марта: четвертий раз — „ТАРТЮФ", комедія на 4. дії Ж. Молієра.

Початок о годині 7·30 вечером.

Білети в ціні від 500—200 Мп. продає „Народня Торговля", а в день вистави від год. 4·30 попол. Каса театру. X 1—?

Редакція „Учительського Слова" повідомляє своїх передплатників, що незадовго появиться чергове число „Учит. Слова" за лютий і март з цікавим і ріжнородним змістом. XII 1—1

В неділю, 12. марта в салях Републики „Вечір Плачу" БУДЯКА.

Ширші сходини „Союза Українок". Заходом просвітної секції відбудеться 9. III. в четвер о 6. год. попол. відчит проф. Степана Гайдучка „Фізичне виховання жіноцтва" з демонстраціями.

Товариство Наукових викладів ім. Петра Могили: середа і четвер 8. і 9. ц. м. виклади проф. д-ра Р. Цегельського на тему: Нові здобутки на полі фізичних наук. Саля Бесіди. Початок о год. 5. по полудни. Вступ безплатний.

Читачам „Учительського Слова". В найблищих днях появиться подвійне число „Учительського Слова" за лютий і март. Опізнення наступило з причини забрання поліцією приготованого уже до друку а відзисканого доперва в послідних днях матеріялу. — Редакція „Учительського Слова". XII. 1—1

Вже вийшло з друку „Зівяле листя" І. Франка. Львівські передплатники нового видання творів І. Франка, відберуть цей випуск в Книгарні Ставропигійського Інститута в піднаймі Українського Педагогічного Товариства. — Набути можна у всіх книгарнях у Львові і на провінції. — Ціна примірника 320 мп., з пересилкою 350 мп. — Адміністрація Видавництв У. П. Т. XVIII. 1—2

Позір Рогатинщина! Господарсько-ор. Спілка і філія „Просвіти" в Рогатині уладжують 4-недільний кооперативний курс, який розпічнеться 14. марта с. р., коли зголоситься найменше 20 кандидатів. Зголошення приймається в канцелярії адвоката Д ра С. Гладкого (українська гімназія) в Рогатині. Програма курсу обійме: 1) Книговодство, 2) купецькі рахунки, 3) купецька кореспонденція, 4) товарознавство, 5) торговельне і векслеве право, 6) теорія і практика кооперації і закони о кооперативах. Умови приняття: укінчений 16 ий рік життя, добре знання читання і писання, оплата за науку з гори при вписі 2.500 мп. Кандидати мають виказатися порученням від місцевої читальні „Просвіти" або иншої української інституції згл. від священика або учителя. Блищі інформації при вписі. 830 1—2

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Хто знав би де находиться **о. Ґулин Дмитро**, зволить повідомити Сиротюка Павла, Джурів п. Попельники, пов. Снятин. 829 2—2

Дрібні оголошення.

МЛИНСЬКЕ каміння, голендри, вальці і мотори, продає „УБУС", Львів, вул. Оссолінських ч. 6. XVI 1-10

БУВШИЙ СТАРШИНА УКРАЇНСЬКОЇ АРМІЇ родом з Черновець просить о кічліг за науку німецької мови і літератури. Зголошення під У. Н. Р. до Адміністрації. 1—2

СПОСІБНИХ РІЗЬБАРІВ І ЗОЛОТНИКІВ з рекомендаціями пошукує Тов. „Достава" у Львові, вул. Руська 20. 1-3

СКЛЕП споживний з урядженням зараз до продажі. Близча відомість Замойского 4, в подвірю на право. 854 1—1

СПІЛКА „МЕЛЬМА" у Львові, Зиблікевича 24, II., приймe сейчас самостійного бухгальтера. XII 1—1

ДОБРА ПОСАДА. Шукаю здібного фаховця на управителя більшої молочавні на селі. Бувші УСС. мають першенство, Іван Курманович, Гонятичі-двір п. Черкаси. 853 1—3

АДВОКАТ приступить як спільник або обійме істнуючу адвокатську канцелярію у Львові або на провінції. Зголошення до Адміністрації під „Юрист". 2—2

ІСПИТОВАНИЙ дяк управитель хорального співу також уміє ткацтво, глядає посади. Зголошення до Уряду парохії Брунарі п. Снітниця коло Грибова. 837 2-4

ДЯК, Матей Кукольський з теноровим голосом, ум'є провадити хор, глядає посади. Адреса: Хлопівка п. Хоростків. 836 2-4

ПОТРІБНИЙ сейчас інструктор до 2 дітей І. гімн. і II. нар. Зголошення враз з услівями слати на адресу: Уряд парох. в Ляховичах Зарічних п. Журавно. 832 2-2

ОГОЛОШЕННЯ.

ДОКТОР МЕДИЦИНИ

ІВАН ЛИПА

ординує у ВИННИКАХ.

847 від 31. марта ц. р. 1—5

Конкурс.

Підписане Товариство оголошує отсим конкурс на посаду управительки кравецького варстату в Тернополі.

Вимоги: основне знання крою і шиття жіночого одіння (костіюмів, плащів, суконь і діточих убрань, як також шиття білля. — Платня після умови. Зголошення проситься слати до 20. березня 1922. на руки п. КОНРАДОВОЇ в ТЕРНОПОЛІ вул. Петра Скарги. 820 3—3

ЦЕГЛУ І БЛЯХУ поцинковану продає по дешевих цінах **„МЕЛЬМА"** — у ЛЬВОВІ — Зиблікевича 24. II. по дешевих цінах з сейчасовою доставою. XII 1—2

„ПОЛОТНО" Львів Зіморовича 20. Полотна, цайґи, сукна, мотузяні вироби. 736 0-?

Ця оповістка буде лиш 1 раз оголошена, — тому проситься добре її запамятати: Видавництво „РУСАЛКА" випустило послідними днями слідуючі новинки: Л. Андреєв: ЖИТТЯ ЛЮДИНИ (Жизнь Человѣка), в перекл. Фед. Дудка, драма 250 м., А. ґр. Фредро: ЯКІ ХОРІ, ТАКІ ДОКТОРИ, комедія в перекл. Й. Стадника 100 м., Й. Стадник: ВІН НЕ ЗАЗДРІСНИЙ, сцен. жарт 75 м., ПРО ПАСІКУ І ПЧОЛИ, підручник для пасічн. 150 м., Ф. Дудко: КРАСА ЖИТТЯ, оповідання 75 м., Антін Павлюк: НЕЗНАЙОМА, із воєн. записника 75 м., Г. Орлівна: ПЕРЕД БРАМОЮ, новелі 90 м., І. Сурґучев: ОСІННІ СКРИПКИ, драма 160 м., Клим Поліщук: ОТАМАН ЗЕЛЕНИЙ: роман 700 м., в перепл. 850 м. Головний склад: ГР. ГАНУЛЯК Львів, Куркова 10. 849 1—1

Кожду скількість насіння вики, льну і ріпаку купить Спілка **Мельма** у ЛЬВОВІ Зиблікевича 24, II. XII 1—3

Млинське каміння з правдивого французького кварцу продасть зараз **„УБУС"** Львів, Оссолінських 6. XIV 3—8

„РІЛЬНИЧИЙ ДІМ" заступництво Просцейовської фабрики **РІЛЬНИЧИХ МАШИН Ф ВІХТЕРЛЬОГО** НОВИЙ САНЧ, ВУЛ. ГОФМАНОВОЇ Ч. 1. Контора Ринок ч. 10,

ПОРУЧАЄ: криті керати Віхтерлього, ручні молотільні, кератні молотілні, цілковиті молотілні ґарнітури Віхтерлього зі скіряними пасами. Ручні і кератні січкарні. Млинки до мелення збіжа. Зелізні плуги. 757 Господарям уділяється кредит. 11-?

НОВІСТЬ! НОВІСТЬ!

Ю. ОПІЛЬСЬКИЙ.

„СУМЕРК",

дуже цікава і знаменита історична повість з часів визвольних воєн великого князя Свитригайла (1430—1433). Стор. 309. вел. 8°, гарний папір. — Ціна 1000 мп.

Замовлення і письма слати на адресу: **Ковть Єзерський, Львів, вул. Потоцького ч. 69, II. пов.**

На порто долучати: при звичайних посилках 50 мп., при пачках до 5 кґ. ваги 150 мп., Висилається тільки за готівку. Книгарням відповідний опуст 723 7—10

КУРС КРОЮ БІЛЯ!

Жіноча Промислова Спілка „ТРУД" повідомляє всіх інтересованих, що 15. марта ц. р. розпочинає курс крою біля, який треватиме около 2 м'сяці. Зголошуватись можна кождого дня в канцелярії Тов-а Ринок 39. I. поверх. Рівночасно на прошення і запити Вп. Родичів жіночої молоді середних шкіл — порішило наше Товариство вести також вечірний курс шиття біля для учачоїся молодіжі, як що зголоситься відповідне число учениць. XV 1—2

Вже появилася в розпродажі

БУКВАР-ПЕРША ЧИТАНКА

для 1. року шкільної науки укладу **А. Крушельницького, Б. Лепкого, О. Поповича,** апробований для шкільного ужитку рескр. Кураторії III. Л. О. з дня 24. X. 1921. ч. 9684/III.

— ЦІНА ПРИМІРНИКА 100 Мп. —

Продають: Книгарня Тов. Шевченка у Львові, Книгарня С. Богена у Львові, Ринок, Українська Книгарня в Станиславові. 817 2—3

Головний склад: Книгарня Н. Айзенштайна в Станиславові.

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від вівтірка 7. марта 1922.

фільмову драму з життя повоєнної плютократії великих промисловців, що відграється в Варшаві і Лодзі, в двох частях п. н.

„СТРІЛ" СЕРІЯ II-га, ДРАМА В 6 АКТАХ п. н. **„На манівцях життя"**

В II. серії виступає в одній із жіночих роль так мило записана в памяти Львовян ІРИНА БОГУСС ГЕЛЛЄРОВА.

ДЗВОНИ з найлучшого металю о чистім, звінкім голосі, по найдешевшій ціні та з 25-літною ґарантією можна купити або замовити в

Першій Українсько-американській лярні і складі дзвонів

К. ФЕЛЬЧИНСЬКОГО

ТЕРНОПІЛЬ, вул. Тарновського ч. 64.

УВАГА: Моя фірма не мала і не має нічого спільного з фірмою Братя Фельчинські Калуш і Перемишль. 736 12—?

Видає і за редакцію відповідає ...ока Кузьма. З друкарні Спілки „Діло".